סיפורו של יוסק'ה יריב [ריבקינד] ז"ל

ראשית ילדותו של יוסק'ה במושב תל עדשים וכפר סבא, בשרון. כבר בגיל צעיר השתייך למסגרת ה"הגנה" בכפר מל"ל. עם הקמת הפלמ"ח היה מראשוני המתגייסים, ונמנה עם פלוגה א' בראשיתה. בשנת 1943 עבר קורס מ"כים בכנרת ובשנה שלאחר מכן סיים קורס מ"מים בג'וערה ומונה למפקד מחלקת המטה ביגור. במסגרת שירותו בפלמ"ח נזקפים לזכותו, בין השאר, תפקידים ומבצעים מיוחדים : הוא היה ממפקדי הפריצה למחנה עתלית לשחרור המעפילים, פקד על מבצע הרדאר בסטלה מאריס, היה מפקד הקורס השישי של מפקדי סירות בפלי"ם, ולאחר מכן, עד סופה של שנת 1946, מפקדו השני של הפלי"ם. מראשית 1947 עד סוף מרס 1948 פעל במילנו שבאיטליה, בעיקר ברכישת נשק ושיגורו ארצה. כמו כן היה פעיל מדי פעם בנושאי עלייה ב'. היה מעורב ברכישת הספינה "נורה" ובהכנתה לקראת ההפלגה לארץ, כשהיא עמוסה בכמויות גדולות של נשק, ששינו את מהלך המלחמה ואפשרו לפרוץ את הדרך לירושלים בראשית אפריל 1948.

בסוף מרס 1948 חזר יוסק'ה לארץ על מנת להצטרף ללוחמי מלחמת העצמאות. עם בואו היה עליו לזהות את הספינה "נורה" בעודה בלב ים (מאחר והיה היחיד שהכיר אותה), ולמסור את שטר המכר של המטען לנציג ה'רכש' בארץ וכן להעביר מידע סודי בעל – פה ובכתב לישראל גלילי – ראש המפקדה הארצית של ה"הגנה" [הרמ"א]. בשלב זה נתבקש יוסק'ה לצאת בחשאי לקפריסין לצורך עסקת נשק נוספת שלא צלחה. במחצית מאי 1948 חזר ארצה והצטרף לחטיבת הנגב של הפלמ"ח ומונה על- ידי נחום שריג לסמג"ד הגדוד השביעי. בשלהי יוני 1948, הוא קיבל את הפיקוד על הגדוד השמיני שפעל כגדוד חצי- נייד במרחב הנגב, החזיק את קו היישובים נירים, גבולות, צאלים, חלוצה, רביבים, בית אשל ונבטים. בנוסף פעל גם ככוח לוחם נייד והשתתף בכל המבצעים והקרבות, החל ממבצע 'יואב' וכלה במבצע 'עובדה' לכיבוש אילת.

עם תום מלחמת העצמאות שירת יוסק'ה כשלוש שנים כמתאם בין התעשייה הצבאית ומשרד הביטחון. לאחר שפרש מצה"ל ניהל מחצבה ליד ראש העין. לקראת סופה של שנת 1955, בעקבות המפולת הקרויה "עסק הביש", נקרא יוסק'ה לחזור לצה"ל, לאמ"ן להצטרף ליחידה חשאית וממודרת, כדי לסייע בשיקומה. לאחר זמן מה התמנה למפקד היחידה. בשנת 1963 עברה היחידה כולה בפיקודו של יוסק'ה יריב בדרגה של אל"מ, מאמ"ן ל"מוסד" כיחידת המבצעים המיוחדים, לימים – אגף המבצעים המיוחדים, הממודרים. בשנת 1967 יצא יוסק'ה עם משפחתו לפאריס, ומילא שם תפקיד נציג ראש ה"מוסד" באירופה. בשנים 1969 – 1972 הקים שתי יחידות חדשות, חסויות, במסגרת הארגון, שעניינן טיפול בבעיות מיוחדות שנוצרו לאחר מלחמת ששת הימים. תקופתו של יוסק'ה באמ"ן וב"מוסד" הייתה תקופה של עשייה רבת פעלים, עלילות ומבצעים, אשר החסוי בהם עולה על הגלוי. בשנת 1972 פרש יוסק'ה לחיים אזרחים.

יוסף [יוסק'ה] יריב [ריבקינד] נולד ב 5 בדצמבר 1923, בחיפה. נפטר ב 17 בדצמבר 1998 בתל – אביב.

נמסר ע"י זהבה יריב

מתוך דברים שמסר יוסק'ה בראיון עם עזרא גרינבוים עבור בית יגאל אלון:

שחרור המעפילים ממחנה המעצר בעתלית – 10.10.1945

אוניות המעפילים היו נלכדות על ידי הבריטים, והמעפילים הובאו למחנה המעצר בעתלית. הנוהל היה שהבריטים מנכים לרוב את מספר העולים שנתפסו ממכסת הסרטיפיקטים, ומשחררים אותם. הגיעה שמועה שעומדים לשלוח את המעפילים בחזרה למקום כל שהוא, ולא לנכותם מהמכסה. בתגובה לכך הוחלט במטה ה"הגנה" לפרוץ למחנה בעתלית ולשחרר את 210 המעפילים ששהו שם. באוקטובר 1945, הוטל על נחום שריג להיות מפקד הפעולה. הוקמה פלוגה מקובצת, כאשר נחום שריג שהיה אז מג"ד יתפקד כמפקד הפלוגה, נחמיה שיין ויצחק רבין – יהיו מפקדי שתי מחלקות ובנוסף הוכנו שלוש כיתות שהיה עליהם לפעול כחסימות באופן עצמאי.

תוכנן להחדיר למחנה בשלב ראשון חולייה, כדי להכין את המעפילים ליציאה וכן למצוא דרך להשתלט על הזקיפים שבתוך המחנה. על הפלוגה שלנו הוטל לעלות מיגור לבית- אורן, משם לרדת במדרון של הר הכרמל, להגיע למחנה ולפרוץ לתוכו, לשחרר את המעפילים בכוח הנשק ולהביא אותם לבית – אורן ויגור. יומיים לפני ביצוע הפעולה נכנסה למחנה חולייה של 6 פלמח"ניקים במסווה של מורים לעברית כדי להכין אותם ליציאה, ולבדוק כיצד ניתן יהיה להשתלט על הזקיפים לפני שנפרוץ פנימה. אנשי החולייה גילו במחנה שוטר יהודי חבר עין- חרוד, שהיה למעשה שליח מוסווה של ה"הגנה" וגם אחראי לחדר הנשק של המשטרה במקום. אמרו לו: "תן לנו את הרובים". הוציאו את הבריחים, ניפצו את הנוקרים והחזירו את הרובים למקומם...

יצאנו מיגור לבית- אורן. הגענו עם ערב לשלוחה של הכרמל שפונה מבית- אורן לכיוון הים. תוכנן שהפעולה תתחיל בחצות הלילה מתוך הנחה שהנסיגה עם המעפילים תושלם לפני אור היום. משום מה נתקבלה פקודה להמתין ולדחות את הפעולה ביממה. נשארנו לישון על ההר בין העצים, ולמחרת היום הסתתרנו עד חשיכה. בעשר בלילה החל המבצע. התחלנו להתקדם לכיוון עתלית, כשכתה אחת בפיקודו של עובד מיכאלי מעין חרוד נשארה כחסימה בכיוון לאחוזה, וחולייה אחת נשארה ליד בית- אורן לאבטח שש משאיות שנועדו להסיע את המעפילים ליגור, לאחר שישוחררו. כתה נוספת בפיקודו של שאול יפה, תפשה עמדות מול משטרת עתלית כדי למנוע מהבריטים לצאת משם. חסימה שלישית הייתה על הכביש הפונה לחיפה כשעליה פיקד עמוס חורב. שתי מחלקות, האחת בפיקודם של נחום שריג ויצחק רבין, והשנייה בפיקודו של נחמיה שיין צעדו בכיוון למחנה. אני הייתי סגנו של יצחק רבין. על המחלקה שלנו הוטל לפרוץ למחנה, לתפוס עמדות מול הצריפים של המשמר הבריטי ולשמש מאסף ומאבטח לשחרור המעפילים. תפקידה של המחלקה עליה פקד נחמיה שיין היה לאסוף את האנשים ולצאת איתם לכיוון בית- אורן.

מדורה על ראש ההר סימנה את כיוון ההתקדמות בעת הנסיגה. מאחר שבאותם ימים היה עוצר בדרכים החל משעה שש בערב, ולא הייתה תנועה, חצינו במהירות את הכביש לחיפה בכיוון למחנה. כאשר התקרבנו ראיתי כבר שמנצנצים לנו בפנסים מתוך המחנה, אות לכך שמוכנים להתחיל בפעולה. התחלנו בריצה מטורפת בתוך שדה חרוש, כשאני בראש המחלקה ואחרי יצחק רבין עם אנשיו. ראיתי את המחנה כשהוא מוקף גדר פנימית, וגדר חיצונית. המרחב בין שתי הגדרות היה מואר, והזקיפים הסתובבו במרווח הזה כשהם נושאים רובים. הספקתי לראות זקיף מהלך ושני חברה שלנו הולכים לקראתו. הוא צועק "ענדק", מכוון אליהם את הרובה והם ממשיכים ללכת... הוא יורה וזה משמיע איזה קול, ואז הוא מאבד את העשתונות והם מזנקים עליו. הגענו לגדר החיצונית וחוליית החיתוך חתכה אותה, ולאחריה גם את השנייה ופרצנו פנימה עם כל המחלקה. נשכבנו לצדי הכביש כאשר הנשק מכוון לצריף המשמר ששם שהו השוטרים.

המחלקה השנייה פרצה אחרינו. המעפילים התארגנו בעזרת אנשינו ליציאה, כשאנחנו עם 30 נושאי נשק מאבטחים אותם. היה חושך מוחלט השעה הייתה שתיים בלילה וכיוון ההליכה – המדורה שעל ההר. הטיפוס עם המעפילים שנשאו את מעט המטלטלים שלהם, הזדחל, ונוצרה שיירה עורפית שאורכה היה כ- 5 ק"מ. ואז יצחק רבין אומר לי

: "תשמע זה לא בסדר, תיקח את הפיקוד על המחלקה, ואני הולך לראש השיירה לראות מה קורה שם". המשכתי ללכת עם המאסף של השיירה. התברר בשלב זה שקבוצה של כ- 30 מעפילים התנתקה מהשיירה והמעפילים התחילו לפגר בהליכה. הנחתי שמרבית האנשים כבר הגיעו למעלה ההר, סמוך לבית- אורן. שלחתי שני מפקדי כיתות להוריד שתי משאיות שחנו בכניסה לבית- אורן. בסופו של דבר הגענו לבית- אורן עם המעפילים ומחלקה מלאה מצוידת בנשק. הוריתי לחולייה בפיקודו של אברהם פפיר להציב חסימה למקרה של הופעת רכב וכל היחידה נכנסה לכוננות והמתינה.

לפתע, עם תחילת הדמדומים של הבוקר, התקרב טנדר של משטרה והגיע עד לחסימת האבנים שהצבנו. ואז אני צועק בקול : "TURN ROUND" "GO BACK" ! אך הם לא זזים, ואז אני מחליט וצועק: "אברהם, תזרוק רימון וכל המחלקה שלושה כדורים אש לתוך הטנדר". האורות כבו והרכב התדרדר לתוך וואדי. שוטר אנגלי נהרג בתוכו, שוטר ערבי נפצע קשה והשוטר היהודי לא נפגע.

בינתיים הגיע אלינו הכוח עם נחום שריג, יצחק רבין ונחמיה שיין עם המעפילים. פתאום הבחנו בשיירה של מכוניות צבא בריטי הנוסעת אלינו מכיוון חיפה. ואז עלה במוחו של נחום שריג רעיון. הוא פקד על כל המשאיות שלנו להדליק אורות ולנסוע באור מלא כשהן ללא אנשים כדי ליצור אצל הבריטים רושם שהמשאיות הן הגורם אותו הם מחפשים... אנו עם המעפילים התחלנו לרוץ בוואדי בכיוון ליגור. כלומר יצחק רבין ונחום שריג הובילו את השיירה ליגור ואני נשארתי פעם נוספת כמאסף עם המחלקה. חצינו את עוספייה. היו מספר בעיות עם התושבים וכאשר אחרון הלוחמים והמעפילים ירדו במורד ליגור, הצטרפנו אליהם.

בהיותנו עוד על ההר, ראינו מלמעלה תמונה מדהימה שלא תתואר – תמונה שרואים אותה אחת בחיים – משק יגור היה מוקף בשתי טבעות, האחת, ואני לא אגזים אם אומר של כעשרת אלפים איש, שהגיעו מחיפה והקיפו את יגור כדי לחסום את הצבא הבריטי מלפרוץ פנימה ולתפוש את המעפילים, והטבעת החיצונית, של הצבא הבריטי שהקיף את כל ההמונים שהגיעו מחיפה. הייתה זאת תמונה שלא מהעולם הזה עם התרוממות רוח אדירה.

ירדנו בשביל שיורד מההר למשק. התפרקנו מהנשק ובזה הסתיימה פעולתנו בעתלית.

<u>פיצוץ הרדאר על הר הכרמל – 20.2.1946</u>

בשנת 1945 עם תום המלחמה, עמדו לרשות הבריטים מכשירי רדאר ששימשו אותם במלחמתם נגד הגרמנים. הם הביאו אחד מהם והתקינו אותו על צוק בהר הכרמל סמוך לסטלה מאריס. פעולתו הקלה עליהם לגלות ממרחק רב את ספינות המעפילים שלנו. לאחר גילויים הגיעו המשחתות ובעזרת ימאי הצי הבריטי השתלטו על הספינות והמעפילים הובאו למחנה המעצר בעתלית או נשלחו לקפריסין. במטה ה"הגנה" הוחלט לחבל ברדאר. בפלמ"ח הוטל על רפי גינזבורג ["התרנגול"], לבצע את המשימה. חולייה בת 7 לוחמים הצליחה בדרך מתוחכמת ונועזת להניח את חומר הנפץ כדרוש ולהסתלק בחזרה ליגור. הרדאר לא פוצץ! נראה שחייל בריטי אמיץ הצליח לחלץ את עפרון ההשהיה לפני הפיצוץ וקרוב לוודאי שהאזהרה הטלפונית לבריטים טרם הפיצוץ 'תרמה' גם היא את חלקה. כל זה התרחש ב 20 בינואר 1946.

כחודש ימים לאחר מכן, הייתי עם המחלקה שלי באימונים בפרדסים של רעננה. יום אחד אני מקבל הודעה באלחוט מורס שעלי להתייצב ביגור. הגעתי, ונחום שריג הודיע לי שהוחלט לתקוף שנית את הרדאר, והפעם בכוח של מחלקה ובאש במידה שיהיה צורך בכך, וכי אני ממונה למפקד המבצע. חודש פברואר היה גשום במידה קיצונית. האמנו שמזג אוויר זה יסייע בידינו ויסתיר אותנו בעת הפעולה. קובצה יחידה בת 22 בחורים, שכל הטוראים בה היו למעשה מפקדי כיתות, ומפקדי הכיתות היו מפקדי מחלקות. הכוח נחלק לשלוש יחידות. קבלנו גם שני סיירים מאנשי ה"הגנה" בחיפה, שהכירו את האזור. הגענו באוטובוסים ובהסתננות יחידים לכרמל לדירה של איש ה"הגנה", שנמצאה באזור הרדאר. קיבלנו שם את הנשק ותדרכתי במקום את הבחורים באופן כללי. יצאנו. הייתה סופה נוראית וגשם שוטף. הוואדי הסמוך שצף במים רבים. הדרך הייתה קשה מאד ומדי פעמנתקלנו בגדרות שלא ידענו על קיומן.

עקפנו ושוב עקפנו אך שמרנו על הכיוון הכללי למטרה. על ידי היה אחד הסיירים, משה קישוני, שבאמת התברר שהוא היה אינסטרומנטלי מאד עם חושים טובים והוא הכיר יפה את הסביבה.

יצאנו מהוואדי והגענו לשפת כביש שקישר בין המחנות של הבריטים. היינו חייבים לחצות אותו ולפרוץ את הגדר החיצונית של מחנה הרדאר. אמרתי בליבי, אני דוחה את הפעולה. השעה כבר שלוש ואנחנו עדיין לפני הגדר. בשלב זה קראתי למפקדי המשנה, שלושה מפקדי כיתות, ואמרתי להם : תראו רבותי, השעה עכשיו אחר שלוש בלילה, החלטנו שאנו דוחים את הפעולה למחר. מחר גם נדע כיצד להגיע לכאן מהר. אז זהו זה. אבל אם אנחנו כבר כאן, אז הנה הרדאר, הנה המחנה, הכביש והגדר... אתה עמוס כוכבי, בחוליית הפריצה של הגדר, אתה חותך את הגדר, פותח ועומד עם סימון ומחכה לנו. ג'ורי, אתה לוקח כיתה לאגף ימין, ואתה לוקח כיתה לאגף שמאל. הכתה השלישית איתי ועם חוליית החבלנים מתקדמת עד הגדר התיכונה, חותכים את הגדר ומגיעים בזחילה עד הגדר הפנימית... את תרמילי חומר הנפץ החבאנו בתוך שיחים סבוכים ונסוגונו. הנסיגה הייתה קשה מאד ולאחר עיקוף מתיש הגענו לאחוזה, לחורשת אורנים גדולה. פרקנו את הנשק, הסתרנו אותו, ואני עם עוד שניים נשארנו לשמור עליו. את הבחורים שלחתי הביתה ברגל דרך 'חרייבה'. בקשתי לשלוח את מכונית הסליק ולמסור לנחום שריג על מה שהתרחש. בשעות הצהריים הגיעה מכונית הסליק שהביאה אותנו ליגור. היה זה לאחר לילה קשה עם מתח רב וללא שינה.

נגש אלי נחום ואמר : "תשמע, התקבלה עכשיו הוראה שיש לבצע הלילה". הבחורים ישנו שעתיים- שלוש, העירו אותנו ויצאנו לדרך. הגענו לטכניון בהסתננות יחידים. נחום שליווה אותנו אמר לי: " הפעולה ברדאר היא סמלית וההוראה אומרת שיש לבצע אותה בכל מחיר". שאלתי, "אתה יכול להסביר לי מה זה בכל מחיר" ? ואז הוא אמר " בוא נחשוב ביחד, אם תיתקלו בגדר החיצונית אז צריך לסגת מפני שזה יהיה מסובך, אם תיתקלו בגדר האמצעית – זה יהיה לשיקול דעתך... ואם נתקלים בגדר הפנימית, יש לבצע בכל מקרה". חזרנו לאותו בית בהר הכרמל. מפקדי הכיתות ערכו את הנשק, בדקו את הרימונים ויצאנו לדרך. הגענו לסבך השיחים שבתוכו החבאנו את חומר הנפץ, והחלפנו את מנגנוני ההשהיה מחשש שנרטבו. פרצנו את הגדר החיצונית. כיתה אחת פנתה ימינה, שנייה הלכה שמאלה וכתה שלישית איתי ועם החבלנים התקדמנו במהירות לגדר התיכונה. ראינו משם את הרדאר סמוך לצריף גדול שבו שכנו לפי אינפורמציה שהייתה בידינו כ 40 חיילים. חולית החבלנים חתכה את הגדר התיכונה והתחילה לזחול את המרחק שבין הגדר התיכונה לגדר הפנימית שהיה כעשרה מטרים. החבלנים הגיעו עד החומה. אחד מהם עלה עליה [אחד הרים את השני]. הזחילה ארכה כשעה וחצי, ולימים כונתה "הזחילה של הרדאר"... ונלמדה בצה"ל. התרמיל עם חומר הנפץ במשקל של 25 - 30 ק"ג שולשל באמצעות חבל אל מעבר לחומה. פתיל ההשהיה תוכנן ל 30 שניות. החבלן קפץ למטה. כשראיתי שהפתיל הופעל והחבלן קפץ, התרוממתי ושאגתי בקול אדיר: "פיצוץ, להוריד ראשים"! בשלב זה לא חששתי מהבריטים שהיו מוסתרים על ידי החומה. היה פיצוץ אדיר וענן שחור אדום היתמר לשמים. גושים של בטון ואבנים עפו לכל עבר ולמזלנו לא נפגע איש. מכל עבר נורו עלינו יריות לא תכליתיות. הגענו לתחתית הוואדי. עצרתי את היחידה, התפקדנו ונוכחתי שלכולם שלום. הרדאר יצא מכלל פעולה, המשימה הושלמה !

הלכנו על צלע הכרמל הפונה לצד הצפוני, כשכל המפרץ פרוש לפנינו. התקדמנו באיטיות עד שהגענו ליגור. פתחו לנו את הגדר כדי שלא נכנס דרך השער המרכזי. נכנסנו לחדר האוכל ומצאנו שם שולחנות ומפות לבנות וזכינו לארוחת בוקר חגיגית, לאחר היומיים המטורפים.

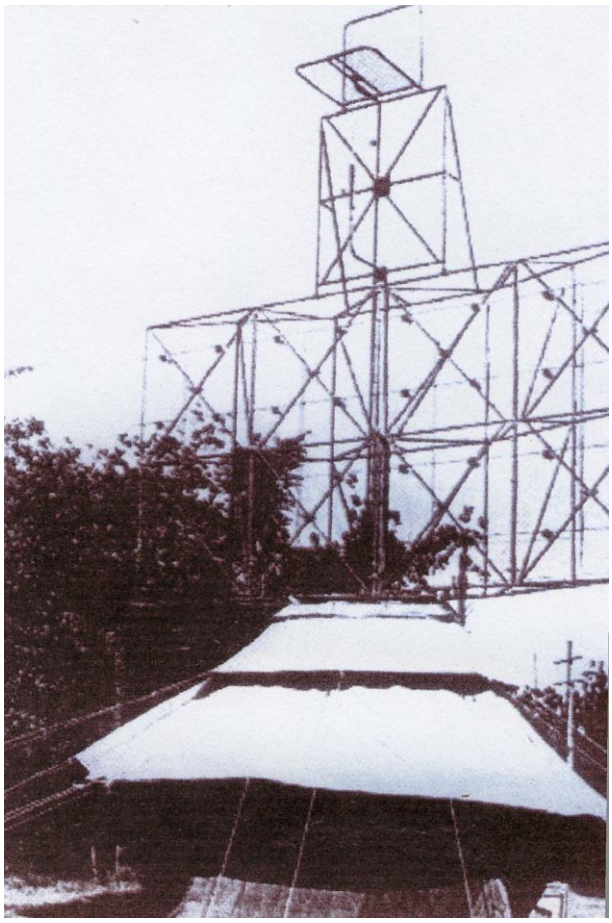

מתקני רדאר [מכ"ם] מוקדמים.
הרדאר נכנס לשימוש מבצעי
במלחמת העולם השנייה,
ובארץ ישראל הוא נוצל על ידי
הבריטים אחרי המלחמה
לעיקוב אחר ספינות המעפילים.

<u>מצטרף לפלי"ם - 1946</u>

מפקד קורס מפקדי סירות מספר 6 – מרץ, אפריל, מאי.

מפקד הפלי"ם - יוני עד דצמבר.

תחילת 1946. נחום שריג מקבל את הפיקוד על הגדוד הרביעי. הוא קורא לי ומטיל עלי את הפיקוד על קורס מפקדי סירות מספר 6 של הפלי"ם. אני לא הייתי ימאי, ואינני כזה עד היום. אני אוהב את השמש, וגם לא במיוחד את הים... אבל הייתי מפקד הקורס, כאשר צוות המדריכים היה מורכב מימאים עם ניסיון. היה גם מדריך ראשי. למעשה ניהלתי את הקורס מבחינה פיקודית וארגונית. קורסים אלה נמשכו מספר חודשים והכשירו ימאים שישתלבו בליווי ספינות המעפילים. עם סיום הקורס קרא לי נחום והטיל עלי את הפיקוד על הפלוגה הימית. ושוב לא שמשתי כסמכות המקצועית העליונה. עמדו לרשות הפלוגה מקצוענים בעלי ניסיון רב כמו ברצ'יק, שמוליק טנקוס, יוחאי בן - נון ואחרים.

היחידות של הפלוגה היו בשדות- ים, בקיבוץ מעברות, בעין- המפרץ ובמספר משקים נוספים הגובלים עם הים. עיקר הפעילות של הפלוגה הימית היה להכשיר מלווי ספינות מעפילים, ללוות אותן בדרכם ארצה, לעסוק בהורדת המעפילים מהספינות בהגיען ארצה כולל אבטחת אזור הפעולה ופיזור המעפילים בישובים השונים ועוד.

קודס מפקדי סירוה מס' 6 - 1946

איטליה – רכש, עליה ב', ה"נורה"- ספינת הרכש הראשונה. 1947- מרס 1948

בתחילת 1947 נשלחתי לחוץ לארץ. נאמר לי שעלי להפליג לנאפולי ולהגיע משם למילנו ל VIA REZIA מספר 7 ושם בקומה השלישית אפגוש את אנשי "החבורה" יוצאי הבריגדה... הגעתי למילנו ואיתרתי בעזרת נהג מונית את המקום. גם מצאתי את "החבורה". למעשה היה לי פתק מיגאל אלון ליהודה ארזי, שהיה אחראי אז על כל פעולות העלייה באירופה. בפתק היה כתוב שיגאל אלון מייעד אותי להיות אחראי לעליה ב' מיוגוסלביה וכי שייקה דן הפעיל באזור צריך 'איזשהו' פלמח"ניק, להתחיל את הפעולה של הכנת החוף בצד היוגוסלבי. הגיע למקום יהודה ארזי וקרא את הפתק. "אז מה תולדות חייך" ? שאל. ספרתי לו שלמדתי בבית ספר עממי בכפר מל"ל בשרון ואחר כך למדתי מסגרות בבית ספר מקצועי 'מקס פיין' תל- אביב. "טוב מאד" הגיב יהודה, "אני צריך אותך פה" ושלח אותי לווילה פאג'אנה הסמוכה לעיירה מג'נטה. זאת הייתה וילה של פשיסט איטלקי שנטש את המקום ואנשי עלייה ב' השתלטו עליה. למעשה התרכזו שם כל פעולות הרכש של עם ישראל באיטליה. מערכות של נשק היו נרכשות במקומות שונים ומובאות למקום. שם היו אורזים אותם בתור כל מיני כיסויים ושולחים אותם בדרכים לא דרכים ארצה. וכך התגלגלתי לעסוק ברכש.

מפעם לפעם השתתפתי בהכנה וארגון 'תחנות' יציאה של מעפילים על חוף הים לקראת עלייתם על הספינות המפליגות ארצה. מלחמת השחרור טרם התחילה אך מדי פעם הגיעו ידיעות על מאורעות במקומות שונים בארץ וגם על חברים שנפלו. כמי שנמנה על הגרעין שייסד את קבוץ בית קשת, נודע לי על מותם של שבעה מחברי במקום, ביניהם עלי בן- צבי חברי הקרוב. ב 29 בנובמבר חגגנו בבר במילנו את יום ההכרזה על הקמת המדינה, בהרמת כוסית. היה במקום גם מוניה מרדור שנשלח מהארץ לרכז את הפעילות בנושאי הרכש, ואני צורפתי אליו. למעשה, כבר התנתקתי לגמרי מהמסגרת של יהודה ארזי ועדה סירני.

אהוד אבריאל פעל בנושא הרכש בצ'כיה והגיעה הודעה ממנו שהוא הצליח לרכוש מהצ'כים כמות גדולה של נשק. החל מרוץ עם הזמן לאתר ולרכוש באיטליה אונייה, ולשלוח אותה ליוגוסלביה, כדי לקלוט את הנשק הצ'כי שתוכנן להגיע דרך יוגוסלביה לים האדריאטי. יש לזכור שהיינו ערב מלחמת השחרור, וארגון ה"הגנה" על כל שלוחותיו כולל הפלמ"ח היו ערוכים אך חסרו רובים ותחמושת. היה חשש שאם האונייה תירכש על ידי המוסד לעליה ב', עלולים הבריטים לדעת על כך ואז הנושא יתגלה וישתבש, ולא יכולנו להרשות לעצמנו לסכן את המבצע הזה. אליהו סחרוב שהגיע בשליחות מהארץ, סיפר לי : "פה במילנו מתגורר יהודי בשם אפרים אילין. הוא סוחר בכותנה, איש אמיד ובעל קשרים. כדאי לגשת אליו ולבדוק אם נוכל לרכוש באמצעותו ועל שמו אונייה מתאימה"... הייתי עם אילין כשבוע בוונציה ורכשנו אונייה בשם "נורה". היה עליה רב- חובל איטלקי, אליו צרפנו מכונאי ראשי מאנשיה של עדה סירני – דמיני – וכן מלווה שלנו- בנימין ירושלמי.

סוכם שהאונייה תצא לדרך ותעמיס את הנשק ביוגוסלביה. הוחלט על קיום דממת אלחוט כדי למנוע את גילויה על ידי הבריטים. ה"נורה" הגיעה ליוגוסלביה. העמיסו עליה 4,500 רובים צ'כים, 500 מקלעים MG, 250 בזות [מקלע בינוני] ועוד 5 מיליון כדורים. האונייה הייתה קטנה יחסית. היא יצאה לדרך ללא כל אמצעי של קשר. מסבות של זהירות נמנענו לשלוח את שטר המטען של האונייה בדואר. עמדתי על כך בתוקף שאני ולא אחר אטוס ארצה עם שטר המטען. הוכנה עבורי תיבת עץ קטנה של 30/30 ס"מ, הכניסו לתוכה כל מיני מוצרים מיניאטוריים של זכוכית ונציאנית מנופחת ובאחת מהדפנות השאירו חלל ריק שלתוכו הוכנס שטר המטען של ה"נורה". נסעתי לרומא עם התיבה שם פגשתי את אהוד אבריאל שהגיע למקום כדי לראות את מוניה ויהודה ארזי, כדי להתעדכן...

עליתי למטוס בריטי, דומני, טסנו מרומא לאתונה, משם לקהיר וללוד. הגענו עם ערב, ושם ביציאה עמד שוטר יהודי על כבש המטוס [כך נהגו באותם ימים]. הוא שאל אותי : "אתה אבינועם קופשטיין"? עניתי בחיוב. "בסדר, שם בצד מחכים לך". ואני רואה את פיניל"ה מנען שהיה אז טייס במחלקה של הפלמ"ח. "באתי לקחת אתך בטיסה לתל-אביב מפני שהדרך חסומה על ידי פורעים ערבים וגם בריטים. לפעמים מעבירים שיירות אך בלילות לא עושים זאת". נחתנו בשדה דב שהיה אז קטנטן ומסכן. חיכה לי שם מישהו בשם זאב גידרון [אז גרוז'ינסקי].הוא אסף אותי עם המזוודה והודיע לי שאנו נגשים מיד לפגישה עם פיניק שהיה מנהל הרכש בארץ. הוא היה נחמד מאד וגם ידיד שלי. ופיניק אומר לי : "מאחר שאין לנו קשר עם ה"נורה" אנחנו רוצים שתבוא בבוקר לדווח לישראל גלילי על ה"נורה" ואחר כך תעמוד על הגג של ה'בית האדום' ברחוב הירקון עם משקפת ותצפה לים. כשתראה את האונייה מתקרבת, תדווח לנו. אכן עליתי על הגג וישבתי שם בתצפית שלושה ימים, עד שראיתי וזיהיתי את ה"נורה" מתקרבת לנמל תל- אביב.

סירת מנוע יצאה לסיור בין הספינות והגיעה גם ל"נורה". הוחלט שלא להכניס אותה לנמל, אלא לפרוק את מערכות הנשק מטעמים של בטחון, בים. עם לילה יצאה רפסודה גדולה מאד עם מנוף צף והחלו בפריקת המטען היקר. ארגזים עם נשק הועמסו על רפסודות נוספות ונגררו לתוך הנמל, ומשם הועמסו בחשיכה על משאיות של "שלב" שהמתינו על הרציף. השיירה יצאה למחנה שרונה, היא הקרייה היום, והתכולה נפרקה במקום. בשלב זה הרגשתי עצמי חופשי ומאושר. קבלתי מכונית למספר ימים, אספתי את חברתי זהבה שהיום היא רעייתי ואמרתי לה : "בואי ניסע ונראה איך פורקים את הנשק שהגיע". חלקם של הבחורים פרקו את הארגזים מהמשאיות ואחרים ניקו את הרובים והמקלעים מהגריז והשמן, ובסמוך עמד כבר מדריך לפני חבורת חיילים והדריך אותם כיצד להפעיל אותו. עם בוקר יצאו הבחורים עם הנשק שהגיע למבצע "נחשון". הייתה התרוממות רוח לא רגילה.

באפריל 1948 יצאתי עם דוד מימון בספינת דייגים לקפריסין לצורך עיסקת רכש נוספת שלא צלחה בסופו של דבר. חזרתי ארצה על אחת משתי ה"פאנים" שהחזירו מעפילים ארצה. במאי 1948 הצטרפתי לחטיבת הנגב כסמג"ד גדוד 7 וביוני עם תום ההפוגה הראשונה התמניתי למפקד גדוד 8, בחטיבת הנגב.

מוניה מרדור ויוסק'ה יריב במילנו

יוסק'ה יריב יהלום ופיני אשוח רמילנו